

IZVAJANJE REGIJSKE CERTIFIKACIJE GOZDOV PO SISTEMU PEFC V LETU 2018

Na trgu lesa stalno narašča povpraševanje po certifikatu PEFC. V Sloveniji ima certifikat za sledljivost izvora lesa že 50 podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo ali predelavo lesa. Praviloma so kupci tudi pripravljene za certificiran les ponuditi boljšo ceno ali pa lastnikom gozdov uredijo in plačajo stroške izdaje potrdila o vključenosti v regijsko certifikacijo gozdov PEFC (RCG PEFC).

Skupaj je v regijsko certifikacijo gozdov (RCG) PEFC vključenih že **1140 lastnikov**, ki gospodarijo z **286.408 ha** gozda, kar predstavlja več kot **24 % slovenskih gozdov**. Skladno z zahtevami slovenske certifikacijske sheme je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) v letu 2018 že sedmič ocenila trajnostno gospodarjenje z gozdovi (TGG) pri lastnikih, vključenih v RCG PEFC. Vendar je tudi KGZS pod stalno kontrolo, tako je bila letos Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije deležna šestega ocenjevanja izvajanja postopkov RCG PEFC s strani certifikacijskega organa.

Prvič je KGZS kot regijski predstavnik za certifikacijo gozdov PEFC v Sloveniji dobila certifikat PEFC za trajnostno gospodarjenje z gozdovi v letu 2013. Ker certifikat velja 5 let, je morala KGZS za ohranitev certifikata za nadaljnjih 5 let v lanskem letu prestati ponovno ocenjevanje. Ponovno ocenjevanje, kako se izvaja postopke regijske certifikacije gozdov PEFC in trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, je izvedla certifikacijska hiša Bureau Veritas.

Ponovno ocenjevanje Bureau Veritas

Kot certifikacijski organ za ocenjevanje regijskega predstavnika je KGZS za leto 2018 izbrala mednarodno certifikacijsko hišo Bureau Veritas, d.o.o.. Ponovno ocenjevanje je potekalo od 21. maja do 27. junija lani. Na sedežu KGZS se je najprej opravilo ponovno ocenjevanje izvajanja administrativnih postopkov RCG PEFC, sledil je pregled izbranih gozdnih posesti na terenu ter administrativni pregled preostalih izbranih gozdnih posesti. Po novih pravilih se namreč lahko določen delež gozdnih posesti oceni samo na podlagi razgovora z revirnim gozdarjem in lastnikom ter razpoložljive dokumentacije. Za Bureau Veritas sta ocenjevanje izvajala gozdarska strokovnjaka iz Slovenije in Hrvaške. Ocenjevanih je bilo 20 gozdnih posesti. Na terenu se je pregledalo 8 gozdnih posesti, od teh dve, ki jih je KGZS že pregledala v prejšnjih letih. Na štirih gozdnih posestih sta ocenjevalca certifikacijskega organa ocenjevala pregled s strani predstavnikov KGZS, pri ostalih pa se je izvedla administrativna kontrola. Ocenjevanja so se izvajala v vseh gozdnogospodarskih območjih.

Pri ocenjevanju izvajanja RCG PEFC nam je certifikacijski organ izpisal 8 manjših **neskladnosti, ki smo jih v celoti odpravili v manj kot mesecu dni oziroma pred rokom.**

Ponovno ocenjevanje KGZS

Vsaki pet let mora KGZS opraviti pregled trajnostnega gospodarjenja na večjem številu gozdnih posesti kot običajno. KGZS je tako v letu 2018 pregledala TGG na 27 naključno izbranih gozdnih posestih. V pregled je bilo vključenih 3.196 ha gozdov na 512 gozdnih parcelah. Potekal je od 21. maja do 23. novembra. Na terenu se je pregledalo 15 gozdnih posesti, pri ostalih 12 pa smo opravili samo administrativni pregled. Na podlagi informacij zbranih na ZGS, pri lastniku gozda ali pri ogledu gozda se je za posameznega presojanega lastnika gozda napisalo Zapisnik o skladnosti izvajanja zahtev TGG z določili slovenske sheme za certifikacijo gozdov. Pomanjkljivosti se je ugotovilo pri 8 oziroma manj kot 30 % lastnikov gozdov izbranih za letošnji pregled.

Izredno ocenjevanje KGZS

Ob ocenjevanju Bureau Veritasa na terenu sta predstavnika KGZS hkrati izvajala tudi izredno ocenjevanje gozdnih posesti. Na ta način se je pregledalo 8 gozdnih posesti. Na koncu izrednega pregleda se je skupaj z lastnikom izpisalo ugotovljena neskladja in določilo rok za njihovo odpravo. Neskladja so bila ugotovljena pri 4 lastnikih gozdov oziroma 50 % gozdnih posesti, ki so bila deležna izrednega ocenjevanju.

Zaključne ugotovitve

Skupno je bilo lani pregledanih 43 gozdnih posesti od tega 41 prvič. Lastniki, ki so bili letos prvič pregledani, v 76 % primerih sami opravijo večino del v svojih gozdovi. V ostalih primerih lastniki za opravljanje večine del v gozdovih najemajo registrirane izvajalce gozdarskih del, za kar imajo vsi sklenjene pogodbe. Dva lastnika gozdov (5 %) imata registrirano dopolnilno dejavnost za sečnjo in spravilo lesa, še več (7 %) jih ima opravljeno NPK za sekača ali traktorista. Skoraj 50 % prvič ocenjenih lastnikov se je udeležilo vsaj enodnevnega tečaja za varno delo z motorno žago, 19 % pa tudi tečaja za varno traktorsko spravilo lesa.

Kot do sedaj se je tudi letos potrdilo, da so **lastniki gozdov zelo slabo informirani**, saj pri nastajanju gozdarskih načrtov sodeluje manj kot četrtina (23 %) pregledanih lastnikov gozdov. Isti odstotek lastnikov se imamo tudi pri udeležbi lastnikov na drugih gozdarskih dogodkih, kar se odraža na slabem poznavanju gozdnogospodarskih značilnosti gozdnih posesti, saj manj kot petina (19 %) lastnikov ve, katera dela so načrtovana in koliko lahko trajno letno posekajo na svoji gozdni posesti.

V letu 2018 so bila pri rednem in izrednem ocenjevanju gozdnih posesti ugotovljena **neskladja pri 33 % lastnikih gozdov**, kar je bistveno manj kot v prejšnjih letih. Veliko lastnikov še ne upošteva zakonskega določila, da **mora biti vsak stroj, ki dela v gozdu, opremljen s kompletom za primer izlitja olja**. Pri pregledu skoraj tretjina lastnikov gozdov, ki sami spravljajo les iz gozda, ni imelo traktorja opremljenega s tako imenovanim »eko kompletom«. Prav tako lastnikom gozdov težave še vedno povzroča vodenje evidenc poseka, spravila in prodaje lesa oziroma **vodenje sistema potrebne skrbnosti**, ki ga zahteva

evropska uredba št. 995/2010, čeprav smo pri tem zaznali bistven napredek, saj je letos pomanjkljivo vodilo evidence porabe in prodaje lesa le 7 % lastnikov.

V zadnjih letih je bil zagotovo **največji napredek narejen na področju varnega dela v gozdu**. Le pri večjem lastniku, ki oddaja dela profesionalnim izvajalcem, smo na terenu opazili, da delavci niso pravilno uporabljali osebnih zaščitnih sredstev, s katerimi jih je opremil delodajalec.

Neskladnosti pri TGG, ki jih je KGZS ugotovila pri pregledih v letu 2018

Vrsta neskladja	Število kršiteljev	Število kršiteljev v %
Se ne vodi evidenca poseka, spravila, uporabe in prodaje lesa	3	7
Stroji za delo v gozdu niso opremljeni s kompletom za izlitje olja	10	32
Neuporaba osebnih zaščitnih sredstev	1	2
SKUPAJ	13	30

Zaradi naravnih ujm in namnožitve smrekovih podlubnikov smo pri ocenjevanju posebno pozornost posvečali **izvedbi sanacije po ujmah poškodovanih gozdov**. V ocenjevanje je bilo zajetih 8 takih posestev ali 19 % vseh ocenjevanih. Zelo nas je razveselilo, da so vsi lastniki poškodovanih gozdov naredili vse, kar jim je bilo za sanacijo gozdov po naravnih ujmah in preprečitev nadaljnje razmnožitve podlubnikov naloženo s strani ZGS.

Ker so vsi lastniki pravočasno odpravili vse ugotovljene pomanjkljivosti, ni bilo sprejetih nikakršnih dodatnih ukrepov.

Izdaja potrdil

Promet s certificiranim lesom se stalno povečuje, kar se odraža tudi v stalnem izdajanju potrdil o vključenosti v RCG PEFC. V letošnjem letu je bilo izdanih 118 potrdil novim vstopnikom v RCG in 94 lastnikom gozdov, ki jim je preteklo prejšnje potrdilo. Od začetka

certifikacije PEFC je izdanih že 1.184 potrdil. S potrdilom lastniki dokazujejo, da je bil les z njihove gozdne posesti pridobljen na trajnosten način.

Sprememba površin certificiranih gozdov

V RCG PEFC se je letos vključilo 128 lastnikov gozdov ali 11 % vseh sodelujočih. Površina gozdov vključena v RCG PEFC se je zaradi v enem letu povečala za 1,1 %. Trije lastniki so letos izstopili, eden ob napovedi ocenjevanja certifikacijskega organa. Zaradi novih vstopov, izstopov, sprememb lastništva in statusa gozdnih parcel moramo stalno posodabljeni baze podatkov o certificiranih gozdovih, kar je zelo zahtevno delo, ker KGZS nima dostopa do podatkov o posameznih gozdnih posestih.

Priporočila za izboljšanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi:

1. **Za svojo gozdno posest moramo voditi ustrezen sistem potrebne skrbnosti v skladu z Uredbo (EU) št. 995/2010 (odločbe ZGS, dobavnice, evidence sečnje in spravila lesa, evidence prodaje lesa, evidence lastne uporabe lesa, ocena tveganja).**
2. **Ustrezno zaščitno opremo za delo v gozdu je potrebno dosledno uporabljati skladno z navodili proizvajalca.**
3. **Vsak stroj v gozdu mora biti opremljen z opremo za primer izlitja olj (eko komplet).**
4. **Na območjih vodnih virov in povsod, kjer se to zahteva v gozdarskih načrtih, se za mazanje verige motorne žage uporablja biološko razgradljivo olje.**
5. **Svojo posest moramo stalno pregledovati in takoj začeti s sanacijo, če smo opazili pojav gozdnih škodljivcev (podlubniki) in bolezni.**
6. **Vsem gozdnim lastnikom se priporoča vpogled v gozdarske načrte za njihovo gozdno posest, večjim lastnikom pa tudi izdelavo posestnega načrta. Nekatere podatke za svojo gozdno posest lahko dobimo na Pregledovalniku podatkov o gozdovih na spletni strani Zavoda za gozdove (<http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>).**
7. **Lastniki in upravitelji gozdov bi se morali pogosteje udeleževati dogodkov s področja gozdarstva in nadgraditi svoje gozdarsko znanje.**
8. **Pri najemanju izvajalcev za delo v gozdu je priporočljiva sklenitev ustrezne pisne pogodbe.**

Egon Rebec,

pooblaščen koordinatorski za izvajanje regijske certifikacije gozdov PEFC